

Aan de raden van de deelnemende
gemeenten aan Regio Foodvalley
via de colleges van B en W

uw kenmerk:	uw brief van:	ons kenmerk: 20/FV/ABZ	behandeld door: Holmer Doornbos	doorkiesnummer: 0318 680 667	e-mailadres: holmer.doornbos@regiofoodvalley.nl
onderwerp: Raadsinformatiebrief ruimtelijke trajecten Regio Foodvalley				bijlage: -	datum: 1 september 2020

Geachte raad,

Doel

Er lopen op dit moment drie belangrijke ruimtelijke trajecten waar de regio bij betrokken is: de Verstedelijkingsstrategie Groene Metropool (Arnhem-Nijmegen-Foodvalley), het Ontwikkelbeeld 2030 - 2040 (Verstedelijkingsstrategie Regio Amersfoort) en de Regionale Ruimtelijke Verkenning van Regio Foodvalley. In deze brief vertellen we u meer over hoe deze trajecten samenhangen en hun status.

Achtergrond

De druk op de regionale woningmarkt blijft toenemen. Naast de vraag vanuit onze regio, zorgt de goede ligging, landschappelijke kwaliteit en bereikbaarheid dat onze regio in trek is. In vergelijking met de Randstad liggen bovendien de prijzen lager en zijn er meer woningen beschikbaar. Daarom verhuizen veel mensen uit de Randstad naar onze regio. Het gevolg? Stijgende prijzen, veel bouw en verkoop van nieuwbouwwoningen en het uitputten van de planvoorraad.

Dit vormt een uitdaging voor het ruimtegebruik en kwaliteit en vraagt om een keuze in hoe we omgaan met verstedelijking in onze regio. In samenhang hiermee zijn er nog meer dingen die verandering in de invulling van onze ruimte vragen, zoals de groeiende werkgelegenheid voor al deze inwoners, de landbouwtransitie en de energietransitie.

De regio Arnhem-Nijmegen en de regio Amersfoort zien een vergelijkbare ontwikkeling. Nijmegen, Arnhem en Ede staan bijvoorbeeld alle drie in de top-10 van steden in Nederland met het grootste woningtekort. Sinds kort is er meer aandacht voor de toenemende verstedelijking. Het Rijk en de provincie Gelderland besloten daarom om samen een Verstedelijkingsstrategie op te stellen voor de Groene metropool Arnhem-Nijmegen-Foodvalley (moeten we hier nog vermelden dat PU wel is aangehaakt op dit traject). De provincie Utrecht doet ongeveer hetzelfde samen met de regio Amersfoort: het Ontwikkelbeeld 2030 - 2040.

De samenwerking tussen rijk, provincie en regio geeft nieuwe kansen voor erkenning en steun bij de grote opgaven in dit gebied. Als Regio Foodvalley zijn we onderdeel van allebei de trajecten. Dit maakt het cruciaal dat we ons 'huiswerk' op orde hebben, want we moeten als regio zorgen dat beide trajecten op elkaar aansluiten. Hiervoor gebruiken we de integrale ruimtelijke verkenning Regio Foodvalley.

Verstedelijkingsstrategie Groene Metropool (Arnhem-Nijmegen-Foodvalley)

Dit jaar wordt de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) afgerond. Hierin wordt het belang van het stedelijk netwerk Nederland neergezet. Rijk en regio hebben daarom afspraken gemaakt in de Omgevingsagenda Oost-Nederland: samen komen tot een integrale (verstedelijkings)strategie voor wonen, werken en bereikbaarheid voor 2025-2040.

Het past bij de ambitie van Arnhem – Nijmegen en Foodvalley om hun plek in dit stedelijk netwerk op te eisen. De verstedelijkingsstrategie is eigenlijk het onderzoek naar hoe de regio's samen (toe) kunnen groeien naar het gewenste beeld: de groene metropool. Het is een routekaart om voor de regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley te komen tot gezonde en groene groei van de regio.

We gaan dus op zoek naar de beste combinaties van wonen, economie, bereikbaarheid en (kwaliteit van de) leefomgeving. Dat doen we niet afzonderlijk, maar integraal. Het gaat om de samenhang tussen wonen, economie, mobiliteit en leefomgeving, maar ook het vasthouden van de kwaliteit die deze regio juist uniek maakt.

De verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley bestaat uit twee onderdelen:

1. Contourennotitie. Deze beschrijft de bouwstenen waaruit de strategie wordt opgebouwd. De notitie beschrijft wanneer en hoe we gaan samenwerken en geeft een eerste aanzet voor het onderzoek naar de mogelijke scenario's.
Uit dit onderzoek moet het scenario blijken dat de agglomeratiekracht, economische concurrentiepositie, leefbaarheid en duurzaamheid van de groene metropoolregio het beste versterkt door de jaren heen.
2. Concept-verstedelijkingsstrategie. Deze beschrijft waar op de korte (2025), middellange (2030) en lange termijn (2040) de extra woon- en werklocaties voor de komende jaren in dit gebied gaan komen. Hier worden ook andere belangrijke opgaven aan gekoppeld, namelijk verduurzaming van de economie, bereikbaarheid, kwaliteit van de leefomgeving, energietransitie en klimaatadaptatie. De uitgangspunten zoals die geformuleerd worden in de contourennotitie zijn daarin leidend.

Partners in dit traject zijn de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley en de 26 gemeenten die daarbij horen, de provincies Gelderland en Utrecht, de ministeries van BZK, EZK, IenW en LNV.

De verstedelijkingsstrategie bouwt verder op afspraken die er al liggen: de Omgevingsagenda Oost (rijk & provincies Gelderland en Overijssel), de NOVI-propositie Groene Metropoolregio (regio Arnhem-Nijmegen en Foodvalley), de Woondeal regio Arnhem-Nijmegen en de Strategische Agenda Foodvalley 2020 - 2025 (Regio Foodvalley).

Op verschillende momenten in het traject worden de gemeenten formeel betrokken. Ieder deelnemend college besluit individueel. In Regio Foodvalley kiezen we ervoor om deze besluiten voor te bereiden en te nemen in de regionale overleggen. Informeel zijn alle partners, ambtelijk en bestuurlijk, betrokken bij het opstellen van de contourennotitie.

- De eerste stap is dat de colleges van de regiogemeenten wordt gevraagd in september deze contourennotitie vast te stellen.
- Dit najaar worden de verschillende scenario's opgesteld. Ook daarbij worden de partners ambtelijk en bestuurlijk betrokken.
- De bestuurlijke behandeling van de concept-verstedelijkingsstrategie volgt naar verwachting in het eerste kwartaal van 2021. Uiteraard krijgt u als gemeenteraad daar bericht van als het zover is.
- De definitieve verstedelijkingsstrategie wordt vastgesteld tijdens het BO-MIRT (beoogd najaar 2021).

De gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor bestuurlijke afwegingen over locatieontwikkeling en bindende planologische beslissingen. De inzet is dat uw gemeente uiterlijk 2021 een Omgevingsvisie vaststelt. Waar mogelijk neemt u daarin de uitkomsten van de gekozen verstedelijkingsstrategie mee. Veenendaal kent al een ontwerp omgevingsvisie. Vraag is dus even hoe dit in te passen.

Ontwikkelbeeld 2030 - 2040 (Verstedelijkingsstrategie Regio Amersfoort)

De regio Amersfoort groeit hard. Om deze groei in goede banen te leiden is een integrale verstedelijkingsstrategie nodig. Dit staat ook zo in de uitvoeringsagenda van de Regionale Ruimtelijke Visie (2018) en de Ontwerp Provinciale Omgevingsvisie (2020). Het gaat om wonen, werken en bereikbaarheid in samenhang, maar ook in samenhang met andere opgaven zoals groen, energie en klimaat.

Doel is om een regionaal ontwikkelbeeld voor 2030-2040 te maken. Dit ontwikkelbeeld wordt de basis om afspraken te maken over woon- en werklocaties, bereikbaarheid en het meegroeien van groen. Het ontwikkelbeeld 2030-2040 wordt gemaakt voor de regio Amersfoort als geheel, inclusief de Gelderse gemeenten Nijkerk en Barneveld. De regio Amersfoort en de provincie Utrecht zijn samen opdrachtgever voor het ontwikkelbeeld.

De opdracht start met een eerste fase: een integrale analyse en doorrekening 2030. Dit levert een "gebiedsfoto" voor 2030 op. De urgentie van de opgaven wordt hierin duidelijk gemaakt. Deze wordt uiterlijk 1 oktober 2020 opgeleverd. Ook komen hierin de uitgangspunten of principes (beoordelingskader) voor de scenario's die in de tweede fase worden ontwikkeld.

In fase 2 worden meerdere scenario's voor een ontwikkelbeeld 2040 opgesteld. Als de besluitvorming van fase 1 klaar is (naar verwachting in december 2020), is het beoordelingskader definitief. Deze wordt gebruikt om de scenario's met elkaar te vergelijken en door te rekenen. Zo komen we tot een gezamenlijk eindbeeld. Fase 2 start parallel aan de besluitvorming over fase 1 en wordt uiterlijk 1 maart 2021 opgeleverd.

Doel is om inwoners mee te laten denken over dit traject. Aan de voorkant wordt aan alle betrokken colleges gevraagd in te stemmen met de startnotitie. Alle colleges, raden en staten worden steeds op dezelfde manier geïnformeerd en geconsulteerd. Het doel is om het ontwikkelbeeld 1 maart 2021 klaar te hebben.

Regionale Ruimtelijke Verkenning van Regio Foodvalley

Er komen veel ontwikkelingen op de regio af (o.a. woonopgave, energietransitie, landbouwtransitie, werklocaties, bereikbaarheid) die gevolgen hebben voor onze ruimte. Dit staat ook in de concept Strategische Agenda 2020 - 2025. Het wordt een flinke uitdaging om al deze - soms tegenstrijdige - belangen goed af te wegen en te verknopen. Regionale afstemming is hierbij noodzakelijk.

Daarbij zien we dat er verschillende trajecten spelen op lokaal, regionaal en bovenregionaal niveau. Als regio hebben we van sommige van deze trajecten helemaal of deels de regie. Bij andere trajecten zijn we betrokken en geven we input. Veel van deze trajecten gaan over enkele thema's (zoals wonen, energie of bedrijventerreinen). Ook ligt vaak het accent op deelgebieden binnen de regio (zoals noordflank / zuidflank, Utrecht / Gelderland of stedelijk / landelijk gebied). De uitdaging is om de inzet in deze trajecten goed af te stemmen, om te voorkomen dat de uitkomsten elkaar tegenspreken.

De voorgestelde aanpak bestaat uit de volgende drie stappen.

1. In stap 1 maken we de basisgegevens tot 2040 op orde. We moeten meer inzicht krijgen in de kwalitatieve en kwantitatieve opgaven. Daarvoor gebruiken we verschillende al lopende trajecten. Voor de opwek van duurzame energie is dat de Regionale Energie Strategie Regio Foodvalley (RES). De actualisatie van het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) geeft inzicht in de behoefte aan werklocaties voor de Gelderse gemeenten. Tegelijk loopt het traject van Regionaal Programmeren in de provincie Utrecht voor Wonen en Werkgelegenheid. Voor mobiliteit werkt het rijk aan het Toekomstbeeld OV 2040. De verstedelijkingsstrategieën brengen de woonopgave voor onze regio in beeld. Als er nog onvoldoende beeld is of komt, is nader onderzoek nodig. Dit geldt bijvoorbeeld voor de ruimte vraag van de landbouw in onze regio. De WUR gaat daarom aan de slag om de ruimtelijke opgave in beeld te brengen voor een toekomstbestendige en natuurinclusieve agrarische sector tot 2050 in onze regio.

Datum: 1-9-2020
Betreft: Raadsinformatiebrief ruimtelijke trajecten Regio Foodvalley

2. In stap 2 worden deze gegevens toegepast, verrijkt en verder geanalyseerd (denk aan identificatie van ruimtelijke fricties).
3. Stap 3 vormt het uitwerken van regionale beelden en/of (proces)afspraken.

Stap 1 vindt nu plaats en loopt tot het najaar 2020. Het regiobestuur is opdrachtgever van dit traject met ondersteuning van een ruimtelijke adviseur. Na afronding van stap 1 wordt besloten over het al dan niet starten van de stappen 2 en 3.

Samenhang

Binnen Regio Foodvalley gaan de gemeenten nu op een ander schaalniveau werken in deze trajecten. Dat geeft kansen om mede richting te geven aan lange termijn inrichtingsvraagstukken en (rijks)investeringen. Voor gemeenten en de regio is het zaak om het lokale niveau (de gemeentelijke ruimtelijke visie en strategie, en de gemeentelijke omgevingsvisie), het regionale niveau (regionale ruimtelijke afspraken) en het bovenregionale niveau (gezamenlijke visievorming en investeringen) goed met elkaar te verbinden.

De manier waarop de verschillende overheidslagen samenwerken in deze trajecten is grotendeels nieuw. Hierbij geldt dat de afspraken in de verstedelijkingsstrategieën gemeenten niet formeel binden. De omgevingsvisie en eventuele lokale ruimtelijke strategieën zijn van de raad zelf. Deze zijn bindend voor de gemeente. Met name het hebben van een gezamenlijk gedragen Regionale Ruimtelijke Verkenning op hoofdlijnen zorgt er echter wel voor dat we als regio sterker kunnen opereren om onze gezamenlijke belangen te realiseren.

Rol en positie raden

Het is van belang dat de colleges goed betrokken zijn bij de verstedelijkingstrategieën. Via het college krijgt de raad informatie over de voortgang en inhoudelijke richting. Binnen de integrale ruimtelijke verkenning is het logisch als de raden kaders meegeven voor stap 2 en 3. De opzet en doorwerking van de te maken afspraken in bovenregionale strategieën vereist daarbij een zorgvuldig lokaal proces.

Vervolg

U krijgt aan het eind van dit jaar weer een brief met de stand van zaken van de trajecten.

Met vriendelijke groet,
namens het algemeen bestuur Regio Foodvalley,

Arjen Droog,
wnd. secretaris-directeur

René Verhulst,
voorzitter

